

Vides izglītības metodiskais materiāls

Tēma

Mitrāji Gaujas NP

Temats

Iepazīsim mitrājus!

Iegūst pamatzināšanas par mitrājiem – to funkcijām un vērtībām.

Iegūst priekšstatu par tiem raksturīgākajiem augiem, dzīvniekiem, kā arī cilvēka un vides mijiedarbību un apgūt pētnieciskās darbības iemaņas.

Mērķgrupa (skolēnu skaits, vecums, klase)

10 līdz 20 dalībnieki;
pamatskola.

Nodarbības ilgums

2-4 stundas

Ieteicamais laiks pārgājienam: pavasarī/vasarā/rudenī.

Sasaiste ar mācību vielu

Atbilst vides izglītības un dabas zinību mācību programmas satura atsevišķām tēmām. Pilnveido skolēnos pētnieciskās darbības iemaņas.

Kontaktpersona

Anda Andrušaite,
anda.andrusaite@daba.gov.lv

Nepieciešamais aprīkojums

Paliktņi, darba lapas, rakstāmlietas (parastais zīmulis, krāsainie zīmuļi), binoklis, piemēroti apavi, apģērbs, aptieciņa, pretodu līdzeklis, dzeramais ūdens, noteicēji, paduši - sēdēšanai.

Nepieciešamās prasmes un zināšanas

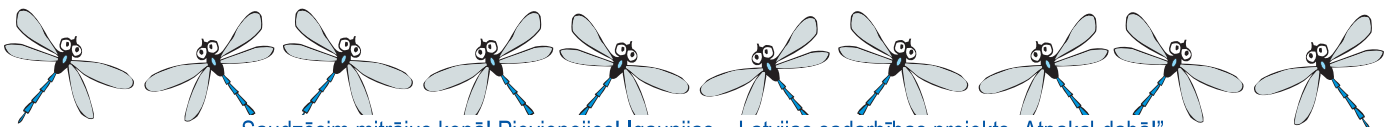
Iepriekšējas zināšanas par ūdens nozīmi, biotopiem.

Sagatavošanās pirms nodarbības

Sagatavot darba lapas, iepazīties ar pētnieciskās nodarbības vietu dabā.

Atslēgas vārdi

Dzīvotne / biotops, mitrāji, ūdens, klimata izmaiņas.

Saudzēsim mitrājus kopā! Pievienojies! Igaunijas – Latvijas sadarbības projekts „Atpakaļ dabā!”

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Aktivitāšu apraksts

- ▶ Iepazīšanās aplī, pasakot, ko katrs dalībnieks nodarbībā vēlas uzzināt?
- ▶ Uzdevums ar jautājumu: pastāstīt, ko zini par dažādiem mitrājiem un to iemītņiem, lai saprastu, cik daudz jaunieši zina par mitrājiem? Sadala uz ielaminētām kartiņām uzrakstītas lomas. Kartiņas krāsainas, lai vajadzības gadījumā varētu veidot grupas: zaļās - augi, oranžās - dzīvnieki, zilās - dažādie mitrāji.
- ▶ Stāstījums par mitrājiem un to funkcijām ekosistēmā, cilvēku dzīvē. Kādas problēmas var rasties situācijā, ja mitrāji tiek iznīcināti?
- ▶ Diskusija par mitrāju aizsardzību, mitrāju kvalitātes saglabāšanu.
- ▶ Nodarbības dalībnieki saņem binokli un citu aprīkojumu un informāciju par to pielietošanu pārgājiena laikā.
- ▶ Dodamies pārgājienā pētīt mitrāju, piemēram, Gaujas vecupi vai strautu.
- ▶ Praktiskais darbs pa pāriem ar darba lapu: „Iepazīsim mitrājus”, izmantojot noteicēju „Izzināsim Gaujas senieleju!”.
- ▶ Atpūtas mirklis.
- ▶ Pēc pārgājiena katram nodarbības dalībniekam tests „Iepazīsim mitrājus”, testa atbildes kopīgi tiek pārrunātas.
- ▶ Nodarbības kopsavilkums un dalībnieku secinājumi.
- ▶ Nodarbības beigās dalībnieki saņem uzlīmes ar sikspārni, kas ir Gaujas NP simboliskais dzīvnieks, kā arī uzskates materiālus, kas ir pieejami.

Nepieciešamās darba lapas

Darba lapa: „Iepazīsim mitrājus”

Tests: „Iepazīsim mitrājus”

Iegūtās zināšanas

Iegūs pamatzināšanas par mitrājiem – to funkcijām un vērtībām Latvijas un globālā mērogā, un mitrāju aizsardzības nozīmi.

Iegūtās prasmes

Pētnieciskās darbības prasmes, prasmes šķirot un apkopot informāciju, prasmes ievērot uzvedības noteikumus dabas vidē.

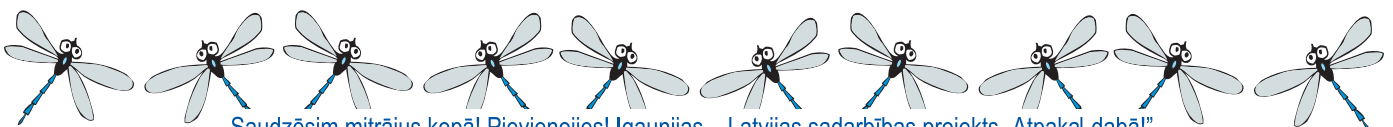
Informācijas avotu saraksts

Mitrāju vērtības un funkcijas.

Dzīvnieku pēdu noteicējs.

Noteicējs: „Izzināsim Gaujas senieleju!”.

Gaujas NP administrācijas sagatavotie uzskates un izziņas materiāli.

Saudzēsim mitrājus kopā! Pievienojies! Igaunijas – Latvijas sadarbības projekts „Atpakaļ dabā!”

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Iepazīsim Gaujas NP mitrājus

Novērojuma vieta	Augu valsts	Dzīvnieku klātbūtne, pēdas	Cilvēku ietekmes pēdas	Citi novērojumi
1.				
2.				
3.				

Secinājumi:.....
 .....
 .....

Novērojumā piedalījās: .....

Saudzēsim mitrājus kopā! Pievienojies! Igaunijas – Latvijas sadarbības projekts „Atpakaļ dabā!”

Iepazīsim mitrājus!

1. Galvenās mitrāju funkcijas dabā ir:

regulēt ..... režīmu, palīdzēt samazināt ....., papildināt ....., piesaistīt ievērojamu daudzumu no pasaules sauszemes oglekļa krājumiem.

Mitrāji ir .....vilkvāļītēm, ūdensrozēm, bultenēm u.c.

Mitrāji ir.....: zivīm, spārēm, gliemenēm utt..

2. Mitrāju nozīme cilvēka dzīvē?

Mitrāji cilvēku nodrošina gan ar ....., gan .....

Atklātas ūdenstilpnes kalpo:.....

Mitrājiem ir .....nozīme

3. Mitrājiem ir starptautiska nozīme:

- stomatoloģijā
- ornitoloģijā
- bibliogrāfijā

4. Smiltis, grants, oļi (nogulumieži) un ūdens veido:

- pludmali
- purvu
- mežu

5. Latvijas apstākļos mitrājos augošā parastā niedre ir ūdens.....

6. Latvijā sastopamā un aizsargājamā bruņurupuču suga ir:

- purva bruņurupucis
- sarkanausu bruņurupucis
- mīkstbruņurupucis

7. Kāds Gaujas upes palienei raksturīgs krūms pavasarī ietin baltās, smaržīgās ziedu kupenās senleju? .....

8. Pavasarī dumbrājā ir daudz atmirušu koku stumbru, jo

- ķirmji sagrauž stumbrus;
- starp ciņiem pavasarī ilgstoši stāv ūdens;
- kokus nocirtuši mežstrādnieki.

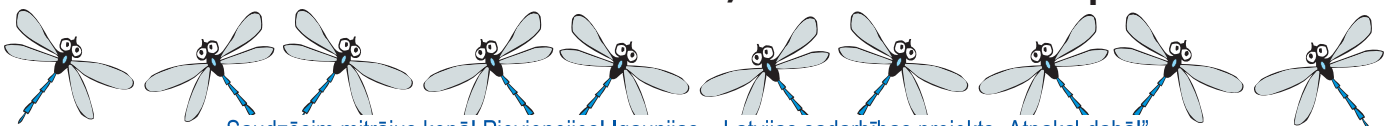
9. Ja avoti virszemē izplūst izklaidus teritorijā, tad veidojas:

- dūksnājs;
- avoksnājs;
- dumbrājs.

10. Pļavas, kas atrodas upju un ezeru krastos un regulāri pārplūst ir:

- paliņu pļavas;
- zemās pļavas;
- randu pļavas.

11. Purvi rodas .....sauzemei, ... ūdenstilpnēm.

Saudzēsim mitrājus kopā! Pievienojies! Igaunijas – Latvijas sadarbības projekts „Atpakaļ dabā!”

Mitrāju, augu un dzīvnieku lomas
uz ielaminētām krāsainām kartiņām(ar aukliņu).

DZĒRVENES

RASENES

MELDRI

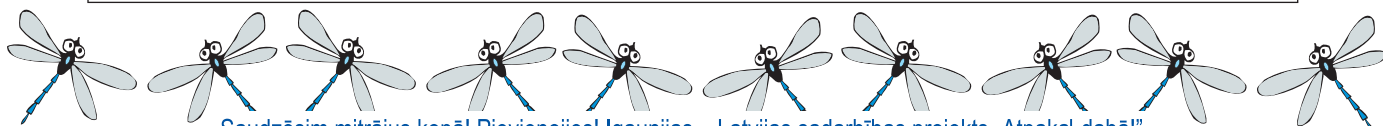
VAIVARIŅI

PURENES

SFAGNI

SPILVES

ŪDENSROZES

Saudzēsim mitrājus kopā! Pievienojies! Igaunijas – Latvijas sadarbības projekts „Atpakaļ dabā!”

Atbalstījusi
Eiropas
Savienība

Linking Estonia and Latvia

Part-financed by the European Regional Development Fund

European Union

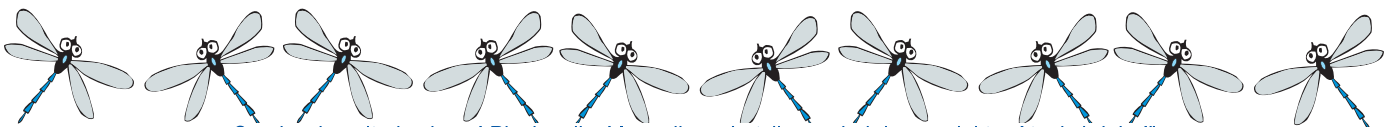
**Mitrāju, augu un dzīvnieku lomas
uz ielaminētām krāsainām kartiņām(ar aukliņu).**

VĒZIS

ŪDRI

BEBRI

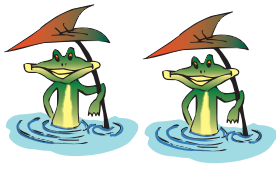
SIKSPĀRŅI

Saudzēsim mitrājus kopā! Pievienojies! Igaunijas – Latvijas sadarbības projekts „Atpakaļ dabā!”

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Mitrāju, augu un dzīvnieku lomas
uz ielaminētām krāsainām kartiņām(ar aukliņu).

GLIEMEŽI

ODI

SPĀRES

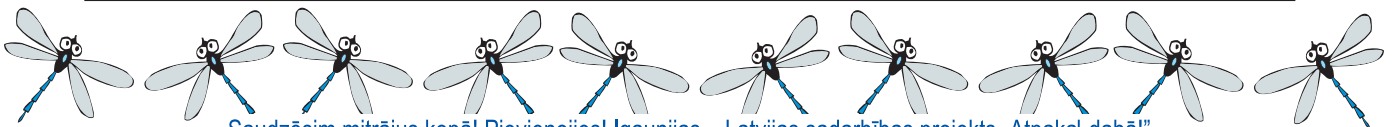
KAIJAS

PĪLES

ZIVJU GĀRŅIS

ZIVIS

VARDES

Saudzēsim mitrājus kopā! Pievienojies! Igaunijas – Latvijas sadarbības projekts „Atpakaļ dabā!”

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

**Mitrāju, augu un dzīvnieku lomas
uz ielaminētām krāsainām kartiņām(ar aukliņu).**

UPE

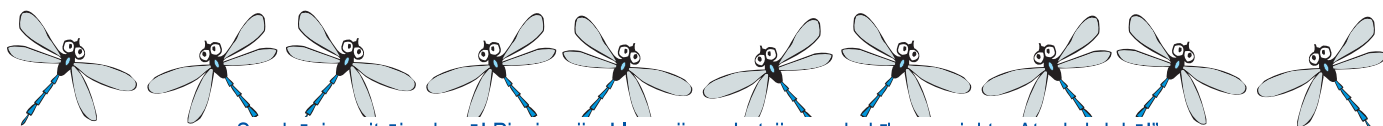
PURVS

EZERS

JŪRA

STRAUTS

AVOTS

Saudzēsim mitrājus kopā! Pievienojies! Igaunijas – Latvijas sadarbības projekts „Atpakaļ dabā!”

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund